

Скотта кожен відповідає за себе, а не за свій клас, касту, сім'ю, фінансову групу, й навіть останній калабрійський бандит має шанс на реінкарнацію, окрім, можливо, реального Гетті-старшого, який найбільше боявся переродитись у якого-небудь злиденного наймита в Індії.

Відносний хеші-енд стрічки бачиться, однак, як втішний приз із надією на майбутнє, яке так і не настало, бо нові «громадяни Кейни», які ведуть свій родовід від цинічно-мудрого героя однойменного фільму Орсона Веллса, немов вавилонські боги, не здатні до змін – попри все, во-

ліють залишитись богами, або хоча б «імператорами». Та все ж сімейна драма Рідлі Скотта є й підручником політекономії, що натякає на соціальну чутливість й зображує життя з усіма його крайнощами, багатством, людськими муками, скорботою, напругою, готовністю до злочину. Ця жива політекономія демонструє, що в житті існують сміливість, велика удача й сила материнської любові. Й хоча кожен з нас живе у власних вимірах, люди прагнуть жити у світі, де існують правила загальні для всіх, що наразі доводять останні події.

Долі незвичайних людей. Новий сезон

Анастасія Канівець

Кінорежисер Василь Вітер.

Кадр з фільму «Останнє літо і зима...» із серії «Гра долі». Режисер Василь Вітер. Студія ВІАТЕЛ, 2020.

У вересні на екрани вийшов новий сезон телециклу «Гра долі» студії «ВІАТЕЛ». Багатосерійний телевізійний документальний серіал розповідає про видатних українських діячів минулого крізь призму їхніх історій кохання. Слоганом проекту є: «Кохання змінює світ».

Цей рік для телециклу – ювілейний. Проект було започатковано 2005 року, на хвилі суспільного піднесення після Майдану-2004. За ці роки було створено понад сотню серій, присвячених діячам: від Богдана Хмельницького до Володимира Вернадського, від Соломії Крушельницької до Івана Піддубного, від Марка Вовчка до Олександра Вертинського. Телепроект поділено на розділи (умовно, оскільки постаті можуть перетинатися): «Письменники, поети, літератори», «Театральні та кінодіячі», «Державні діячі та історики», «Музиканти», «Митці образотворчого мистецтва», «Науковці, бізнесмени, меценати», «Видатні жінки» – тож, як бачимо, постає широка панорама культурного і суспільно-політичного життя України різних періодів, до того ж подана переважно через приватний вимір життя героїв.

У проекті брали участь режисери Василь Вітер (що ли-

шається його провідним автором), Василь Образ, Олег Туранський, Владислава Чекмарьова, Дмитро Коваленко; оператором-постановником до останнього часу був Георгій Кривошеєнко (в останньому сезоні на зміну йому прийшов представник молодого кінемаграфічного покоління Арсеній Бортник). Незмінною ведучою і однією зі сценаристів є Наталя Сопіт. Курують проект його продюсери й автори Василь Вітер і Галина Криворчук.

Новий сезон «Гри долі» налічує сім серій. «Королева екрану» присвячена Вірі Холодній і «двом великим коханням її життя» – чоловікові Володимирі Холодному і мистецтву кіно. «Останнє літо і зима...» розповідає про останнє кохання Тараса Шевченка – Ликеру Полусмак. «Тарновські» – історія подружжя чернігівських поміщиків-меценатів Софії й Василя Тарновських. Героєм серії «До глибини кишені» є землевласник-меценат Євген Чикаленко зі своїм пізнім коханням – дружиною Юлією. «Іван та Аріадна» – історія незвичайного одруження галицького художника Івана Груша й Аріадни Драгоманової, кузини Лесі Українки. «Козацький характерник» – оповідь про історика-«січовика»

Дмитра Яворницького та його стосунки із дослідницькою роботою та двома дружинами. Остання серія сезону стосується кіно: у «Загубленій любові» йдеться про Олександра Довженка і двох його дружин, Варвару Крилову і Юлію Солнцеву, на тлі непростих стосунків із системою.

Як наголошують автори проекту, особливу роль у новому сезоні відіграє місце дії. Вона розгортається в різних регіонах, на екрані постають розмаїті місця, від заповідників і музеїв, на кшталт Національного історико-культурного заповідника «Качанівка» чи Музею кіно на Одеській кіностудії, до «просто» живописних місцин, як-от довженківська зачарована Десна. Така увага до простору справді чимало додає екранному твору: з одного боку, «оживляє» фільм і нагадує про значення, яке має простір і для формування особистості, і, зрештою, для її діяльності. З другого – розповідає глядачеві про ті місця, що їх варто відвідати, про музейні експонати. Це вельми актуально, враховуючи розвиток вітчизняного туризму – тим більше, в умовах пандемії. Тож стрічка набуває ще одного просвітницького виміру.

Проект має передусім просвітницький характер. Починаючи від історії кохання, що може зацікавити широку аудиторію, і завершуючи форматом, він побудований так, щоб максимально легко сприймався глядачем. Стрічки тривають близько чверті години (історії, що не вкладаються в цей хронометраж, розбивають на кілька серій), їхній виклад максимально легкий і доступний; полегшує сприйняття і впізнаваний стиль фільмів (значним елементом якого є постійна оповідачка Наталя Сошіт). Метою циклу є популяризація видатних постатей, зацікавлення ними глядача, причому не як з підручників, а як живими, з яскравими і в чомусь близькими глядачеві біографіями. Має проект ще одну амбіцію: пробудити інтерес до цих сюжетів, ввести їх у культурне, зокрема кінематографічне поле. На присвяченій новому сезону пресконференції Василь Вітер напівжартома, а по суті серйозно говорив про те, що біографіями героїв «Гри долі» можна зацікавити Голлівуд; вони досить цікаві, щоб збагатити й вітчизняне кіно. Враховуючи той факт, що режисер уже багато років виховує нові покоління кінематографістів, цей момент насправді важливий для авторів циклу.

Питання це вагомніше, ніж може видатися. Кінематограф продовжує бути потужним засобом продукування сенсів, творення національної картини світу. Тож цілком очевидно, що на великих екранах України мають домінувати саме українські постаті. Тим більше, що, як ми бачимо з тієї ж «Гри долі», наша історія багата сюжетами. Наразі ж, за браком ігрових фільмів про яскравих діячів, документальне кіно змушене нести подвійне навантаження, водночас навчаючи й розважаючи.

Цього року сезон (уже не вперше) створено за підтримки Українського культурного фонду. Прем'єрні покази традиційно відбулися на «5 каналі». Відкрилися вони напередодні Дня українського кіно серією «Королева екрану». Попередні серії «Гри долі» викладено у вільний доступ на офіційному каналі Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCeIWTp4o3OR6-gx7CeGtT0g>.

Помста – страва, яку подають холодною

Тетяна Дениско

«Перекладачі» (*Les traducteurs*)

Режисер Режис Руансар

Сценаристи: Деніел Преслі, Ромен Компан, Режис Руансар

Оператор Гійом Шиффман

У ролях: Ламбер Вільсон, Алекс Лотер, Рікардо Скамарчо, Сісе Бабетт Кнусен, Ольга Куриленко, Маноліс Мавроматакіс, Едуардо Нор'єга та ін.

Франція, Бельгія. 2019

Прокат в Україні – 20.02.2020

Уся сучасна людська цивілізація тримається, як відомо, на поділі праці. Благо це чи зло? А то вже – з якого боку поглянути на цього дволикого Януса. До незаперечних переваг спільної діяльності належить більш висока продуктивність. І водночас той самий поділ праці поглиблює (іноді – просто-таки в трагічних розмірах) нерівність людей. Взяти для прикладу хоч би працю письменника. Майстер художнього слова написав книжку, яка стала бестселером. Щоби її чимскоріше прочитали в інших країнах, знадобляться перекладачі. Їхні імена не стоятимуть на обкладинці. Про них майже не згадуватимуть критики. І все ж від їхньої майстерності, їхнього вміння «одягнути» слово автора в шати іншої мови залежить немало. А хто від усього цього дістане найбільший зиск? Правильно: не письменник і не перекладачі – видавець. І красномовне підтвердження цього – мільйони на його рахунках і скромні гонорари письменника та перекладачів...

Фільм французького режисера Режиса Руансара «Перекладачі», що показує непривабливий бік усталеного в європейському суспільстві поділу праці, за бажанням його творців міг би стати драмою, звинуваченням упізнаваних корисливих ділків, що безсовісно наживаються за рахунок чужого таланту, однак режисер і його однодумці-сценаристи обрали інший жанр: це детектив (з елементами трилера) з усіма його обманними прийомами й сумлінним дотриманням інтриги, а також з неприхованими нотками сумної іронії і доречною появою на екрані відомих літературних творів європейської класики, як-от «У пошуках утраченого часу» Марселя Пруста, «Улліс» Джеймса Джойса чи «Убивство в Східному експресі» Агати Крісті. (Інакше й не могло бути: стрічка про літературу не може обійтися без книжки «в ролі героїні», і не особливо важить – належить вона до елітарної літератури чи до масової; «Текст вічний. Треба вірити в літературу», – говорить один із героїв.) Головних персонажів у стрічці чимало: